

Activitat

El conte gegant del barri

Presentació

Es tracta de construir un llibre gegant a partir d'una descoberta del barri, aprofitant l'interès que tenen els nens i nenes petits pels contes i pels animals. També és una oportunitat per incidir en la motivació per la lectura i en la divulgació de la literatura infantil.

Aquesta activitat fomenta el sentiment de pertànyer a un barri que té coses boniques a oferir, i que mereix ser tractat amb estimació.

Objectius

1. Fruir de la narració i la lectura.
2. Gaudir de la preparació plàstica i gràfica acurada del llibre gegant. Valorar allò fet per un mateix i pels altres.
3. Descobrir zones interessants i boniques del barri o la ciutat, de l'entorn proper a l'esplai.
4. Practicar les normes de seguretat en el desplaçament pel carrer.

Desenvolupament de l'activitat

El conte: Hem triat el de Pinotxo, però podem triar qualsevol altre conte de la literatura infantil on surtin animals. La narració ha de ser motivadora, fragmentada en episodis si resulta massa llarga i convidant a llegir una mica els infants que ja en saben.

La invitació: Després de familiaritzar-se amb el conte, els nens i nenes reben una carta de Pep el Grill, que vol traslladar-se a viure al barri i necessita saber si en aquest hi ha 7 elements: aigua, aliment, aire net, espai silenciós, terreny de sorra o terra tova i una zona oberta i ampla. Els infants han d'explorar el barri buscant aquests elements.

La descoberta: Amb l'encàrrec de Pep el Grill, els nens i nenes es posen a buscar els 7 elements, organitzant-se per equips l'exploració de diferents zones del barri. Podem esquitjar la descoberta de jocs d'observació i d'endevinalles. De tornada, cada equip explica quins dels 7 elements ha trobat en el seu itinerari.

La construcció del llibre gegant: Tota la informació recollida l'abocarem en un llibre gegant, per lliurar-lo a Pep el Grill. Haurem de decidir com organitzem la informació: per zones? per elements? i també com volem que sigui el llibre: mida, tapes, portada, dibuixos, fotos... Hem de procurar que el resultat llueixi i sigui prou resistent com per portar-lo amunt i avall i mostrar-lo a les famílies.

Més informació a continuació

Presentació

La relació afectiva dels infants amb el seu barri o població passa, en gran part, per la realització de descobertes i d'experiències vivencials sobre els elements significatius d'aquest barri, així com per la capacitat de comunicació en expressar els resultats d'aquestes descobertes. D'aquesta manera els nens i nenes poden conèixer i reconèixer millor el barri, identificar-s'hi i estimar-lo, que és una manera de contribuir a fer-lo més acollidor.

Amb aquesta proposta els nens i nenes esbrinaran si a les nostres ciutats i barris poden viure els grills, i faran un recull plàstic dels espais emblemàtics del barri, creant un llibre gegant.

Objectius educatius

1. Que els infants s'acostumin a les normes bàsiques de seguretat en el seu comportament viari pel barri: semàfors, andanes, trànsit per carrers i places...
2. Que els infants s'acostumin als rituals de tracte social que fan la convivència més agradable: saludar, dir si us plau, donar les gràcies, no cridar ni interrompre, escoltar i deixar parlar...
3. Que els infants reconeguin, en el seu entorn, allò que està malament (els comportaments agressius, egocèntrics o elitistes) enfront d'allò que està bé (els comportaments respectuosos, solidaris o afectuosos).
4. Que els infants millorin la seva orientació espacial i temporal: davant, darrere, esquerra, dreta, a

dalt, a baix, què va primer, què va després...

5. Que els infants desenvolupin habilitats i destreses amb els materials d'expressió plàstica.
6. Que els infants desenvolupin l'atenció, la concentració i la capacitat d'expressar-se en el diàleg entre iguals i amb adults.
7. Que els infants sentin curiositat per l'entorn i per les persones que l'habiten.
8. Que els infants manifestin curiositat per la identificació del problema presentat i arribin, entre tots, a generar possibles solucions i presentin els resultats aconseguits.
9. Que els infants exercitin sentiments de gaudi, interès, cura i respecte amb les pròpies elaboracions plàstiques i amb les dels altres.
10. Que els infants gaudeixin de les activitats i la vida de grup, el valorin positivament i tornin a casa contents, explicant el que han fet.

Motivació

Pep és un grill gran amic de Pinotxo. Jepet li encomana una feina molt especial. Cada vegada que Pinotxo tingui dubtes o problemes, el seu amic grill li dirà a l'orella allò que és millor, allò que està bé i allò que està malament. Aquesta feina és una ajuda important a fer amb ninots entremaliats:

- Si Pinotxo no sap on llençar un tros de caramel, Pep el Grill li xiuxiueja que és bo llençar-lo a la paperera.
- Si Pinotxo no sap què fer quan té molta gana per la tarda, Pep el Grill li recomana menjar un tros de

Activitat

pa amb xocolata, en comptes de dues galetes i una pega dolça.

- Si Pinotxo no es recorda d'on ha deixat la seva joguina preferida, Pep el Grill li diu el lloc on és des del dia que no la va recollir i col·locar al seu lloc.

Us imagineu si cadascun de nosaltres tingués un grill com amic? S'enfilaria a la nostra espatlla i ens parlaria a l'orella en els moments difícils. Seria meravellós!

Però a la nostra ciutat és difícil fer-se amic d'un grill ja que... Escolteu! No ho sentiu? És el cant d'un grill. I sí, per casualitat, ha vingut un grill a la nostra ciutat?

Amb una gravació del cant d'un grill, observarem una gran carta que ens envia Pep el Grill des del seu país dels prats verds. En aquesta carta ens explica que vol fer un viatge per conèixer-nos i vol venir al nostre barri durant uns quants dies. Però vol saber si al nostre barri hi ha hotels per als grills o zones d'acampada de grills. Necessita saber què té la nostra ciutat, com és el nostre barri i quines coses pot aconseguir per no haver-les de portar a la maleta.

Per tant, anem a descobrir el nostre barri per veure on poden viure els grills, i li enviarem un llibre gegant (ja que vol veure les coses ben grosses i clares) per dir-li tot el que necessita per viure a la nostra ciutat o barri.

Desenvolupament de l'activitat

La carta del Pep sobre la vida dels grills

Rebem una carta del Pep el Grill, acompanyada d'una fotografia. Tinguem en compte que la majoria dels infants no han vist mai un grill, encara que l'han sentit un munt de vegades.

Hola amics i amigues,

Sóc Pep, un grill camperol que visc al país dels prats verds. Aviat us vindré a visitar, però volia saber si al vostre barri hi ha unes coses que necessito ja que, si no, me les hauré d'endur a la maleta que sempre porto de viatge.

Abans us explicaré com visc en el meu prat de muntanya.

Els grills som uns insectes molt coneguts als camps de la muntanya. Tenim unes antenes llargues i sis potes negres. Aquí, a muntanya, quan arriba la primavera, els grills nois deixem sentir l'alegre cançó ric-ric.

Tinc molts amics que són grills camperols com jo. Vivim tots en un prat, però cadascú viu en el seu cau. També tinc parents llunyans: el cadell, el grill petit de bosc, el grill domèstic, el saltamartí, la somereta, la pantingana i la llagosta. Nosaltres, els grills de camp, som molt abundants al nostre país. Ens diferenciem d'altres tipus de grills perquè:

- som més grossos,
- som negres,
- i els grills nois tenim unes taques a les ales dures, com uns relleus en forma de lletra "P".

Així, molts nens i nenes diuen que som “els grills de la P”. A mi, em diuen Pep; a altres grills els anomenen Pau, Pere o Pitus.

També hi ha “els grills domèstics”, que són marrons i viuen molt a prop de pobles i cases de camp.

Molts grills som caçats i engabiats pels infants per sentir-nos cantar a casa seva. En alguns indrets -especialment a la Plana de Vic i a Olot-, encara fan concursos amb premis per als qui presenten els grills més cantadors. A nosaltres, els grills, no ens agrada això. Voldriem venir a casa vostra de viatge, però durant una estona i després poder tornar a casa. Ja sabeu que, com vosaltres, no mengem tan bé fora de casa i sempre ens aprimem una mica.

Les persones creuen que quan un grill canta a la llar de foc, porta a la casa molta sort.

Una vegada, vaig sentir uns nens i nenes que explicaven aquesta endevinalla molt interessant:

*“Vaig vestit de negre,
surto a les nits,
em persegueixen
grans i petits,
i encara que els canto
que sóc molt ric,
ells m’empresonen
sense fer-me cas.
Llavors jo, canto
que cantaràs”.*

Els grills acostumem a cantar sense parar, fins al punt de dir: “Ric, ric, em rebeno si no ho dic”. Quan fem molt de xivarri, a vegades ve el grill més vell del prat i ens diu que semblen una olla de grills, però jo no entenc molt bé què vol dir.

Els grills solem viure separats (cadascú a casa seva) i, generalment, caminem pel prat en lloc de saltar. A vegades, saltem, però quan ve un perill i volem fugir.

Els grills, per viure, escollim un prat que ens agradi i també que sigui bo per habitar, ja que necessitem sis coses:

- **Aigua:** Quan tenim set, bevem aigua de les gotetes d’humitat que tenen les plantes, de la terra humida i d’algun petit bassal. Però no ens agrada l’aigua en grans quantitats, ja que no sabem nedar.
- **Aliment:** Els grills mengem quasi de tot, però per damunt de tot ens agraden els vegetals. Al camp mengem fulles tendres de lletsó (dent de lleó), plantatge, trèvol i altres herbes. No ens agraden les fulles seques i dures (costen molt d’empassar).
- **Aire net:** Els grills necessitem l’aire molt net per poder respirar. Per això, vivim a la muntanya. Fugim de la contaminació de fàbriques i cotxes.
- **Espai silenciós:** Als grills ens agrada molt cantar i parlar d’aquesta forma entre nosaltres. El soroll que fem s’anomena “estridulació”, ja que el fem fregant les ales dures, una amb l’altra. Encara que ho sembli, no ho fem amb la boca. Per tant, necessitem un lloc tranquil i silenciós per poder-nos sentir els uns als altres.

Activitat

• **Un terreny de sorra / terra tova i una mica humida:** *No ens agraden les terres dures i seques, perquè ens hem de fer un cau o refugi. Aquest és petit, de la mida d'un dit, d'ample, de poca profunditat (amb un palet s'arriba al fons) i amb una certa inclinació. A l'exterior, deixem l'entrada molt neta d'herbes i pals. En aquest refugi, ens protegim de la calor, el fred de la nit i dels nostres enemics del camp: l'erició, el toixó i la mostela.*

• **Un espai ampli per viure:** *Ens agraden les zones obertes i àmplies, on podem trobar-nos amb d'altres grills i podem fer parelles i tenir fills.*

M'agradaria que vosaltres m'informéssiu de quines zones del vostre barri tenen aquestes característiques. Si hi manca alguna cosa, potser la portaria a la maleta. Tinc tantes ganes de veure-us!

Fins aviat,

Pep el Grill

Organitzem la descoberta del barri

Dividim els infants en grups de 4-6 nens i nenes, que aniran acompanyats d'un monitor o una monitora encarregats de motivar i engrescar el grup en les seves investigacions.

Cada grup rep, en forma de sis targetes, els sis requeriments o condicions que ens ha enviat Pep el Grill, i té com a missió explorar el barri per esbrinar quines zones compleixen els requisits que necessita un grill de camp per viure a les nostres ciutats.

La informació de la targeta reflecteix cada característica necessitada, amb un dibuix del que representa, acompanyada d'un grill mascle i un grill femella i el nom de l'aspecte.

Aquestes sis targetes són: aigua, aliment, aire, silenci, terra i espai. Així, a la targeta número 5, hi ha un cau de grills amb un grill mascle i un femella a la porta, i escrit a sota: un terreny tou i una mica humit.

Cada grup haurà de preparar, per emportar-se:

- Un mapa senzill del barri, on hi ha les principals zones a explorar: un parc, un mercat, un carrer asfaltat i transitat, un carrer tranquil arbrat, una plaça, una zona no urbanitzada, un pati, etc.

- Les targetes amb les pistes sobre el que necessita Pep el Grill.

- Folis i cartolines per dibuixar elements del barri que Pep el Grill necessita conèixer.

Tria de l'itinerari

Cada grup farà la descoberta de diferents punts del barri, a partir dels llocs on els nens i nenes creuen que hi pot viure un grill. A cada lloc, amb un aparell de casset, podem emetre el so gravat d'un grill per veure si contesten altres grills de la zona.

Tria i dibuix de les zones

Segurament, un cop explorades dues o tres zones, els nens i nenes s'adonaran que aquestes no presenten totes les característiques completes. Per tant, hem de fer una selecció d'aquells punts que presenten, amb més facilitat, una característica òptima per viure-hi Pep el Grill. Aquestes zones les dibuixem en

un foli gran, que després podem acolorir a l'esplai, quan confeccionem el llibre gegant.

De camí pel barri

Tot passejant amb els nens i nenes en petits grups pel barri, aprofitarem l'itinerari per estimular la relació amb l'entorn i amb els veïns.

Jocs d'estimulació al carrer

Es tracta de jocs d'observació, senzills, per fer amb un grup reduït d'infants. Segons l'edat, la maduresa i els interessos, podrem jugar a:

Endevinar què és: Es tracta d'assenyalar algun objecte del carrer, molt visible, i demanar als nens i nenes que l'identifiquin, diguin per a què serveix, etc. Per exemple, una bústia, un contenidor, un carretó d'una botiga, una pista de petanca... Amb els infants més grans, que ja saben llegir, es poden fer interpretar alguns dels cartells, rètols, etc., que trobarem pel carrer.

Les tres respostes (per als infants més grans): De tant en tant, ens aturem davant d'un element urbà del barri i fem que els infants endevinin què és a partir de tres respostes possibles, de les quals només una és la correcta. Per exemple, ens aturem davant d'una olivera plantada en una plaça i preguntem: "què us sembla, és un pi, una olivera o un castanyer?"

Els consells per a Pep el Grill

Pel camí, també anirem observant quins indrets del barri són interessants per poder explicar-ho a Pep el Grill, perquè s'hi fixi quan vingui a viure al nostre ba-

rri o ciutat. Aquests llocs seran triats i dibuixats pels nens i nenes segons unes 8 consignes molt obertes que podem presentar als educadors (amb els més petits) o que podem seleccionar junt amb els nens i nenes (a partir dels 5 anys).

Així tindrem 6 espais idonis on pugui viure el grill segons algun aspecte requerit per a la seva vida quotidiana:

- **aigua:** un lloc per beure
- **aliments:** un lloc per menjar
- **aire:** un lloc que tingui l'aire net per respirar
- **silenci:** un lloc silenciós per poder cantar
- **terra:** un lloc per fer el cau
- **espai:** un lloc ampli per caminar i conèixer amics

I també 8 consignes d'informació necessària perquè conegui algunes coses interessants del barri. Aquestes poden ser:

- un lloc on pugui menjar engrunes de pa amb xocolata
- un lloc molt perillós per viure-hi un grill
- un lloc molt maco, que té vistes al mar o a la muntanya per si s'enyora
- un lloc per tastar la millor aigua del barri
- un lloc que pugui interessar els grills
- un lloc on no passarà fred o calor, segons l'època en què es faci
- un lloc on s'ho passarà molt bé

Activitat

Aquestes zones es poden localitzar en un mapa senzill i esquemàtic del barri. Els nens i nenes aniran senyalant les zones triades amb adhesius de diferents colors, i així veuran si els desplaçaments dels grills d'una zona a l'altra són complicats, perillosos o fàcils per a un grill.

Metodologia i realització del conte gegant

Tota aquesta informació recollida sobre el nostre barri, la presentarem en un Llibre Gegant, per donar-lo a Pep el Grill.

En la realització d'un llibre gegant, és important decidir entre tots quines coses dibuixarem al llibre i quins aspectes de cada lloc volem treballar. Hem d'aconseguir que el llibre en el seu conjunt reflecteixi la diversitat d'espais que hem treballat.

En la programació de l'activitat de descoberta del barri, haurem de reservar un espai de temps per crear la part del llibre que correspon a cada zona.

És molt important que aquesta activitat la fem en petit grup. Cada grup d'edat farà un llibre. També és interessant que treballem la portada, que li posem un títol, que l'ensenyem als pares i als altres grups i amics de l'esplai, i que per Sant Jordi l'exposem o que el presentem a alguns Jocs Florals de l'esplai o del barri.

Creació del llibre gegant

És una activitat molt senzilla, però s'ha de pensar bé perquè els resultats siguin vistosos:

El personatge ens ha dut el llibre en blanc ja construït. D'aquesta manera, en comptar amb la "carcassa", assegurem un resultat plàstic més harmoniós.

Es tracta que parlem una estoneta sobre quines coses ens han cridat més l'atenció de la zona. Quan les tinguem seleccionades, organitzem el grup en petits subgrups i que cadascú plasmï plàsticament (sobre folis, cartolines, paper d'embalatge..., i amb ceres, pintures, colors, collage...) les coses del barri que més li han agradat. Un cop cada grupet té elaborada la seva part, poden enganxar-la a les pàgines en blanc corresponents a aquesta zona.

Podem aconseguir un resultat més dinàmic si a cada pàgina afegim la figura d'un grill. En aquest cas, els grills hauran d'estar elaborats totalment o parcialment pels monitors, i els infants hauran de col·locar-los a cada pàgina.

Variants

- A l'hora de començar a fer el llibre gegant, pot ser que amb els mateixos nens es decideixi com fer-lo, quin format hauria de tenir, quina estructura, etc.
- Si fem durar l'activitat més d'un dia i les pàgines del llibre es van construint dia a dia, es pot fer com hem explicat abans, i el darrer dia enquadrar tot el llibre, construir la portada, posar-li el títol i el nom del grup i dels artistes participants.
- Podem dedicar un sol dia a la construcció del llibre, i es pot fer un cop acabat l'itinerari al barri.

Material

- Cartrons de 60 x 40 cm com a mínim (tants com zones del barri es plasmin: 6 requeriments del grill i 8 zones aconsellades per al grill).
- Tisores/Cúter.
- Pinzells prims i gruixuts.
- Pintura (plàstica, tèmperes, ceres, fixador...).
- Llapis/gomes/maquinetes.
- Cordill (si pot ser, elàstic).
- Cinta adhesiva (precinte ample).

Posar atenció en els aspectes següents

1. La carta de Pep ha de ser presentada d'una forma molt motivadora, fent-la sobre paper gran, escrita a mà i amb moltes empremtes que hagi deixat un grill, una foto-carnet d'un grill, una fotografia de la seva família, un dibuix de casa seva, etc.
2. Hem d'incorporar un material gràfic i motivador com un plànol gran, senzill i simbòlic del barri, amb les seves parts o elements més interessants: edificis importants, fonts, mercats, places i el material necessari per a la localització de les zones triades (adhesius de colors).
3. Tindrem cura de l'ambientació dels locals que farem servir per a l'activitat. Aquests estaran ambientats en funció del tema que proposem treballar. Per tant, decorarem la sala amb elements del joc de descoberta, dibuixos i fotografies de grills, fotografies, plànols i postals del barri...

Pistes per a l'avaluació

- El fet de rebre una carta de Pep el Grill i de construir un conte gegant ha motivat els infants a descobrir el seu barri i el seu entorn?
- La implicació dels infants en la tria de l'itinerari, en el dibuix de les diferents zones, en la selecció de les consignes pel Pep el Grill i en tot el procés de l'activitat, en general, ha fet possible uns resultats positius respecte els objectius proposats?
- L'activitat ha servit per aprofundir en el coneixement del barri?
- Els monitors han desenvolupat un paper de guies i orientadors en l'itinerari pel barri?
- La manera d'actuar dels monitors ha estat l'adequada?

Recursos

Llibres

- Bishop, O. *Aventuras con animales pequeños*. Barcelona: Labor, 1982.
- Burnie, D. *Naturaleza en tus manos: proyectos y experimentos que revelan los secretos de la naturaleza*. Barcelona: Encuentro; Plaza Janés, Busquets y Museu de la Ciència, 1991.
- Busquets, E. *Els animals segons el poble*. Barcelona: Millà, 1987.
- Chinery, M. *Guía práctica ilustrada para los amantes de la Naturaleza*. Barcelona: Blume, 1979.

Activitat

González, P.; Ausín, B. *Com criar i estudiar petits animals terrestres*. Barcelona: Teide, 1985.

Gravacions

Fonoteca zoològica del Museu de Zoologia: Gravacions de cants de grills. Grav. núm. 14 sobre *Gryllus campestris* de Montseny (Barcelona) de l'any 84.

La distribuïdora Alosa també disposa d'un catàleg de gravacions sonores editades de diferents temàtiques i zones. Recomanem consultar-les a la botiga -llibreria Altaïr, del carrer Balmes, núm. 71, de Barcelona. Telèfon: 454 54 54 / 454 29 66.

Llibres gegants per a nens i nenes

Bliesener, K. *Mi campamento indio*. Ed. Olañeta, 1995.

Faulkner, K. & Lambert, J. *El gran libro sorpresa de la Selva*. Ed. Molino, 1992.

Scarry, R. *Otro libro gigante de Richard Scarry*. Ed. Molino, 1990.

Scarry, R. *El gran llibre sorpresa de Richard Scarry*. Ed. Molino, 1992.

Snow, A. *El gran llibre*. Ed. Beascoa, 1991.

Elaboració: Jesús Canelo, Roser Batlle. Il·lustració de portada: Olga Malàvia. Il·lustracions interiors Emili Castellà. Correcció de català: Àfrica Sancho.

